

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет природничих наук

Кафедра біології та екології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ШКІЛЬНИЙ КУРС ПРИРОДОЗНАВСТВА (БІОЛОГІЯ)

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Середня освіта (хімія)

Спеціалізація (за наявності) _____

Спеціальність 014 Середня освіта (Хімія)

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 6 від “26” січня 2024 р.

Загальна інформація

Назва дисципліни	Шкільний курс природознавства (Біологія)
Викладач (і)	Семак Уляна Йосипівна
Контактний телефон викладача	380993167515
E-mail викладача	uliana.semak@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 годин. Лекції – 16 год. Практичні заняття – 14 год. Самостійна робота – 60 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	

2. Анотація до навчальної дисципліни

Дисципліна «Шкільний курс природознавства (Біологія)» присвячена методичній підготовці майбутнього вчителя та має чітку професійну спрямованість щодо викладання біології у шкільному курсі природознавства. Практичні заняття передбачають формування у студентів професійних умінь та навичок: вміння аналізувати програму, шкільні підручники, навчально-методичні посібники; визначати освітні, розвивально-виховні, корекційні задачі; складати тематичні та поурочні плани; моделювати і аналізувати різні типи уроків та інші форми навчальних занять; добирати та раціонально застосовувати комплекс методів, методичних прийомів, засобів та способів організації пізнавальної діяльності школярів; формувати в учнів систему методологічних, загально навчальних та спеціальних умінь і навичок; організувати і проводити індивідуальну, групову, фронтальну роботу учнів на уроках, позаурочних і позакласних заняттях; виготовляти наочні та дидактичні матеріали; вивчати і використовувати педагогічний досвід.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета дисципліни «Шкільний курс природознавства (Біологія)» – формування у студентів методичних умінь і навичок з викладання курсу природознавства на основі методологічних, методичних і біологічних знань.

Завдання дисципліни:

- формування професійних компетенцій студентів – майбутніх вчителів спеціальної загальноосвітньої школи, а саме, діяти самостійно, вміння працювати з різними видами інформації, мати екологічну свідомість;
- оволодіти системою знань з основних розділів методики викладання природознавства: цільовий і змістовий компоненти навчання природознавства, діяльнісний компонент (методи, форми організації), результативність навчання; засвоїти розвиваючий і

виховний потенціал змісту навчання природознавства у спеціальному загальноосвітньому навчальному закладі;

- сформувати вміння застосовувати новітні педагогічні технології навчання під час викладання природознавства;
- оволодіння вміннями визначати компоненти особистісно-орієнтованої технології навчання; – проводити різні види уроків, організовувати позаурочну і позакласну роботу з природознавства; – вміння досягати визначеної мети навчального процесу за допомогою різних методів і методичних прийомів;
- вміння формувати в учнів науковий світогляд, біоцентричне бачення світу, розумне ставлення до свого здоров'я;
- надбання студентами знань щодо основних типів забруднення середовища та наслідків антропогенної діяльності для природи.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Компетентності

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК4. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі.

ФК31. Здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету.

ФК32. Здатність забезпечувати навчання учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички в області предметної спеціальності.

ФК4. Здатність формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами навчального предмету та інтегрованого навчання; формувати в них ціннісне ставлення, розвивати критичне мислення.

ФК4. Здатність до формування колективу учнів; знаходження ефективних шляхів мотивації їх до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання); спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

ФК8. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно-зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі, залучення батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.

ФК9. Здатність аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

Програмні результати навчання

РН2. Демонструвати вміння навчати учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички засобами навчального

предмету та інтегрованого навчання.

РН3. Називати і аналізувати методи цілепокладання, планування та проектування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їх освітніх потреб; класифікувати форми, методи і засоби навчання предмету в закладах загальної середньої освіти.

РН4. Здійснювати добір і застосовувати сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів; критично оцінювати результат їх навчання та ефективність уроку.

РН5. Вибирати відповідні форми та методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; аналізувати динаміку особистісного розвитку учнів, визначати ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

РН7. Демонструвати знання основ фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності), оперувати базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності.

РН12. Аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

ПРН7. Знати, розуміти і демонструвати здатність реалізовувати сучасні методики навчання хімії для виконання освітньої програми в базовій середній школі.

ПРН9. Добирати міжпредметні зв'язки курсів хімії в базовій середній школі з метою формування в учнів природничо-наукової компетентності відповідно до вимог Державного стандарту загальної середньої освіти з освітньої галузі «Природознавство».

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	16 год
семінарські заняття / практичні / лабораторні	14 год
самостійна робота	60 год

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
III	Середня освіта (хімія)	II	нормативний

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Предмет, завдання та структура дисципліни. Зв'язок з іншими дисциплінами. Методи досліджень.	2	0	6
Тема 2. Поняття про зміст природничої освіти. Напрямки розвитку природничої освіти. Аналіз навчальної програми з природознавства для 1-4 класів.	2	2	6
Тема 3. Методи організації процесу навчання у методиці навчання природознавства в 1-4 класах. Практичні роботи та їх види. Характеристика інтерактивних та інформаційно-комунікаційних методів навчання.	2	2	8
Тема 4. Загальнодидактичні вимоги до уроку з навчального предмету «Природознавство», типи та структура.	2	2	8
Тема 5. Сучасні педагогічні та навчальні технології навчання природознавства. Інтерактивні, проектні, ігрові та інформаційні технології навчання.	2	2	8
Тема 6. Засоби наочності, їх загальна характеристика. Натуральні засоби наочності. Образотворчі засоби наочності. Аудіовізуальні засоби наочності. Моделі як засоби наочності.	2	2	8

Тема 7. Позаурочна робота, її місце і значення у системі навчання природознавства. Позакласна робота з природознавства. Домашні завдання з природознавства – частина позаурочної роботи.	2	2	8
Тема 8. Особливості проведення уроків природознавства у НУШ.	2	2	8
ЗАГ.:	16	14	60

Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Основними формами контролю знань студентів при вивченні курсу «Шкільний курс природознавства (Біологія)» є усні та письмові опитування на практичних заняттях, тестові завдання на платформі дистанційного навчання, а також підготовка індивідуального завдання. Опитування на заняттях та тестування – 30 балів, виконання індивідуального завдання – 10 балів, контроль самостійної роботи – 10 балів. Іспит – 50 балів.
Вимоги до письмових робіт	Виконання індивідуального завдання передбачає підготовку реферативної роботи (10 балів). Текст набирається шрифтом Times New Roman 14, між рядками інтервал – 1,5 (30 рядків на сторінку). Поля таких розмірів: ліве – 25 мм, праве – 15мм, верхнє і нижнє – 20 мм. Обсяг роботи 10-15 сторінок. Термін виконання для денної форми: впродовж семестру до початку сесії, для заочної – за 10 днів до початку сесії.
Семінарські заняття	Максимальний бал за кожну з відповідей на заняттях – 10 балів. Тестування на платформі дистанційного навчання (контроль самостійної роботи студентів) – 10 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Відповіді на практичних заняттях в усній та письмовій формі, проходження тестового контролю знань, виконання індивідуального завдання.
Підсумковий контроль	Форма здачі – комбінована (письмова та усна).

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: При виконанні письмових робіт курсу Шкільний курс природознавства (Біологія) студенти повинні керуватись принципами академічної етики та доброчесності згідно з [Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](#) та [Кодексом честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника \(нова редакція\)](#).

Академічна доброчесність: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника прагне створити середовище, яке сприяє навчанню, науковій роботі, впровадженню інновацій, інтелектуальному розвитку студентів і працівників, підтримці особливої академічної культури взаємовідносин. У цій канві політика дисципліни «Шкільний курс природознавства (Біологія)» спрямована на дотримання академічної доброчесності зі сторони викладача і студентів, які включають основні принципи: особистого прикладу; відповідальності; справедливості; сміливості; академічної свободи; взаємоповаги; прозорості; взаємної довіри; партнерства та взаємодопомоги; компетентності й професіоналізму; безпеки та добробуту; законності. Політика щодо академічної доброчесності регламентується [Положенням про Комісію з питань етики та академічної доброчесності](#).

Відвідування занять: Студенти зобов'язані відвідувати заняття, незалежно у якій формі вони проводяться (аудиторно, дистанційно, індивідуальний графік навчання). Систематичні пропуски занять, без поважних на те причин, є підставою для недопущення окремих студентів до складання семестрового контролю. Відпрацювання пропусків без поважних причин дозволяється лише за заявою на ім'я декана і набуття чинності відповідного розпорядження. Пропуски занять за поважних причин, підтверджених документально, відпрацьовуються без попередніх узгоджень.

8. Рекомендована література

1. Збірник навчальних програм курсів за вибором та факультативів з біології для допрофільної підготовки та профільного навчання, рекомендований для використання в загальноосвітніх навчальних закладах. - Кам'янець- Подільський: Аксіома, 2009. 288 с.

2. Грицай Н. Б. Методика навчання біології: навчальний посібник. Львів: Новий світ, 2000, 2019. 312 с.

3. Грицай Н.Б. Методика позакласної роботи з біології. Дистанційний курс навч. посіб. Рівне: Міжнародний економіко- гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука, 2010. 164 с.

4. Грицай Н.Б. Методика навчання біології : навчальний посібник. Рівне : РДГУ, 2016. 272 с.

5. Грицай Н.Б. Методика підготовки та проведення екскурсій з біології :

- навчально-методичний посібник / Н. Б. Грицай. Рівне О. Зень, 2016. 232 с.
6. Грицай Н. Б. Методика проведення біологічних екскурсій у природу / Н. Б. Грицай. Х. : Вид. група «Основа», 2011. 110 с.
7. Грицай Н.Б. Методика навчання біології у запитаннях і відповідях: навчальний посібник. Рівне: ТзОВ «Дока центр», 2017. 124 с.
8. Грицай Н.Б. Теорія і практика методологічної підготовки майбутніх учителів біології: монографія. Рівне: О. Зень, 2016. 440 с.
9. Грицай Н.Б. Інноваційні технології навчання біології: навчальний посібник. Рівне: ТзОВ «Дока центр», 2017. 184 с.
10. Дослідницька робота школярів з біології: навчально-методичний посібник. — За заг. ред. К.б.н. С.М. Панченко, Л.В. Ттенко. Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. 368 с.
11. Методика навчання біології : Навчальний посібник / С. М. Тарасова, А. М. Космачова, Г. М. Міхесва. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 354 с.
12. Мороз І.В. Загальна методика навчання біології: навч. посіб. / Мороз І.В., А.В. Степанюк, О.Д. Гончар та ін. Львів: «Либідь», 2006. 564 с.
13. Мороз І. В. Позакласна робота з біології: Навч. посіб. / І. В. Мороз, Н. Б. Грицай. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2008. 272 с.
14. Навчальна програма з курсу «Біологія» для 6-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів. К., 2017. — 52 с.
15. Навчальна програма з курсу «Біологія і екологія» для 10-11 класів закладів загальної середньої освіти (затверджено Міністерством освіти і науки України наказ № 1407 від 23.10.2017 р.).

Семак У.Й., викладач кафедри біології та екології _____